

NIEUWSBRIEF

Verschijnt wanneer 't past

Jaargang 2, nr. 1, maart 2002

Van Veeveeëffer tot congressist...

Je hebt onze derde nieuwsbrief in handen en meteen voel je, als echte VVF'er, de stress die dit blad uitstraalt. De stress van het nationaal congres van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde dat in Koksijde plaatsvindt op 27-28 april. Uw bestuur is al maanden gebiologeerd door dit initiatief waarmee onze nog vrij jonge vereniging een volwaardige telg van dit Vlaamse web van stamboomonderzoekers en familie-geschiedkundigen wil worden. Wil en zal, want zo'n nationaal congres is niet niets. Een nationaal VVF-congres wordt, met de hulp van VVF-nationaal, georganiseerd door een provinciale afdeling. En ditmaal was het de beurt aan West-Vlaanderen. Het provinciaal bestuur vond het prachtig dat VVF-Westkust gastheer zou zijn. Het nieuwe casino was een gedroomde plek. Het hek was van de dam...

Er is ondertussen al heel veel vergaderd en een draaiboek opgesteld dat ongeduldig wacht om uitgevoerd te worden. In "Vlaamse Stam" van maart vind-vond je meer uitleg en het inschrijvingsformulier. Je komt toch ook!

Het programma:

ZATERDAG 27 APRIL 2002

13-14 uur	Onthaal in Casino Koksijde
14-14.20 uur	Opening met toespraak door: - Edgard Seynhaeve, nationaal voorzitter. - Johan Roelstraete, provinciaal voorzitter.
14.20-15.20	Referaat door Jan D'Hondt, S.A. Brugge "Bronbewerking en archiefbeheer in de 21 ^{ste} eeuw."
15.20-17.00	Receptie, aangeboden door het gemeentebestuur van Koksijde.
Vanaf 16.30	Mogelijkheid tot geleid bezoek aan de archeologische site en museum Abdij Ten Duinen in Koksijde.
19.30 uur	Congresbanket in de Kerkepannezaal in Sint-Idesbald-Koksijde.

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vvfwestkust@advalvas.be

ZONDAG 28 APRIL 2002

Vanaf 9 uur doorlopend	Boeken- en computerbeurs in het Casino Koksijde.
10 – 10.45 uur	Referaat door dr. Maurice Vandermaesen, R.A. Brugge “Bronnen voor geschiedenis en genealogie in het kader van het middeleeuwse graafschap Vlaanderen, bewaard op het rijksarchief: een lijdensweg of een uitdaging.”
10.45-11 uur	Koffiepauze
11-12 uur	Referaat door prof. Dr. Marc Boone (RUG, vakgroep Middeleeuwse Geschiedenis): “Van poorters, boeren, edellieden. Het dagelijkse leven in Vlaanderen tijdens de late middeleeuwen”.
12-14 uur	Lunch in Casino Koksijde.
14-15 uur	Referaat door prof. Dr. Jean-Jacques Cassiman, Center for Human Genetics, KU Leuven “Kan DNA-onderzoek ons helpen in het zoeken naar onze afstamming?”
15-15.30 uur	Huldiging verdienstelijke VVF-leden.
15.30-16 uur	Groeten van de buitenlandse zusterverenigingen.
16-16.30 uur	Huldiging van personaliteiten: burgemeester, eerste schepenen, enz. + overhandigen kwartierstaten.
16.30 tot 16.45 u.	Afsluiting door de nationale voorzitter.

Activiteiten

Het bestuur van de afdeling Westkust van VVF zat ondertussen niet eenzijdig te turen naar dit nationaal congres en het draaiboek. Buiten de regelmatige openingsdagen waren er ook activiteiten. De West-Vlaamse ontmoetingsdag in Rumbeke en het bezoek aan het gemeentelijk archief van Koksijde - waarover verslagen hierna volgen - waren er enkele van.

Gilbert Dumon gaf op 23 februari een voordracht over de Staten van Goed (SvG) in een niet verwarmd lokaal want er waren herstellingswerken aan de centrale verwarming. SvG worden vrij actueel in onze vereniging door de publicatie van reeds drie boeken met Staten van Goed uit de kasselrij Veurne. En er volgen er nog meer want Jef Cailliau is blijkbaar niet meer te stoppen.

Laat ons toe hierbij nog een goede raad te geven: het is niet voldoende dat je alleen zoekt naar je eigen familienaam en die van uw verwanten want zij kunnen ook in diverse andere SvG voorkomen en belangrijke informatie bezorgen. Dus een index van Staten van Goed moet van voor tot achter nagetrokken worden

Dat Staten van Goed belangrijk zijn bewijst het uittreksel dat we ter illustratie hierbij geven en dat een voorbeeld is hoe meerdere personen en diverse gemeenten in zo'n publicatie aan bod kunnen komen.

5830 Veurne

VAN VLAEMERTINGHE Joannes August X VERMEERSCH Joanne Therese

Billander, geboren in Loo

4. VAN VLAEMERTYNGHE Louis

5. BYLOO Pieternele Perpetua

6. VERMEESCH Joannes

7. LE CONTE Anne Therese

8. VAN VLAEMERTYNGHE Samson, fls. Samson

8. SCHIPMAN Marie

Kinderen:

Anthוניus Carolus Joannes, geboren in Pollinkhove, jongman te Nieuwpoort; Joanne Francisca, geboren in Bulskamp, jonge vrouw te Pollinchove; Anne Catherine, geboren in Duinkercke X CARDES Petrus, geboren in Denemarken, visser in Nieuwpoort; Joannes Josephus, geboren in St.-Winnoksbergen 13/10/1765; Pieter

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vvwfwestkust@advalvas.be

Joannes, geboren in Duinkerke 16/03/1767; Jacobus Athanasius, geboren in Handzame 11/02/1772; Anne Therese, geboren in Loo 07/10/1770.

Mijn West-Vlaamse Ontmoetingsdag

Dit zou de titel van een opstel uit de lagere school kunnen zijn maar er schiet mij momenteel niets origineler te binnen. Ik ben blijkbaar nog een beetje van de kook na het telefoontje dat ik maandagmiddag 19 november – dus daags na de 29ste West-Vlaamse Ontmoetingsdag in Rumbeke – kreeg van Gilbert Dumon, hulpsecretaris van onze vereniging. Hij vroeg mij een verslag te maken van die dag in feestzaal 't Oud Stadhuis in Rumbeke, bestemd voor de eerstvolgende nieuwsbrief van VVF-Westkust. In dezelfde adem vroeg hij ook om de coördinatie van de nieuwsbrief op mij te nemen want, zo zei hij, u bent, als journalist, toch iemand van de stiel. En daar gaat mijn rustig bestaan twee jaar na mijn pensionering...

Omdat ik niet voorbereid was om een verslag te maken en dus weinig notities maakte, benader ik deze provinciale ontmoetingsdag vanuit mijn enge persoonlijke belangstelling. Vooraf excuus hiervoor.

Wel die zondagochtend reed ik naar Rumbeke en toen ik met enkele zoekenden 't Oud Stadhuis vond was het amper twee minuten na tien en toch was de zaal al vol mensen. Laat dit een voldoende bewijs zijn voor het feit dat er behoeften aan contact en informatie zijn bij de West-Vlaamse genealogen. De voormiddag was gevuld met een boekenbeurs, dit dan in de breedste betekenis van het woord: boeken allerhande, genealogische werken en software.

Ook onze afdeling deed dapper mee, ondermeer met een nieuwe publiekstrekker: het tweede deel van de Staten van Goed der Kasselrij Veurne, opgesteld door Jef Cailliau. Daarnaast een reeks klappers die ook in de bibliotheek te raadplegen zijn. Naar het schijnt is de kassa opnieuw bestand tegen een stoot. Die stoot werd al gegeven want, naar verluidt, werden ter plekke enkele genealogische werken aangekocht voor de bibliotheek.

Ik deed twee rondgangen, bekeek alles twee keer en liet mij verleiden tot de aankoop van de "uitgebreide Latijnse woordenlijst voor de genealoog" (uitgave Poperinge), de volledige jaargang van het tijdschrift voor geschiedenis en familiekunde "Westhoek" (uitgave Ieper), de alfabetische index op de parochieregisters van Oostvleteren (uitgave VVF-Brugge). Daarmee was mijn tas vol en mijn beurs leeg.

Na het middagmaal was er de voorzetting van de "genealogische ronde van West-Vlaanderen". Blijkbaar is men bijna de provincie rond want nu was het arrondissement Veurne aan de beurt en dan blijft alleen de regio Oostende nog te doen. Dat is dan voor volgend jaar op 17 november 2002. Dat wordt de 30ste West-Vlaamse ontmoetingsdag.

Er waren twee sprekers: onze voorzitter Joeri Stekelorum en Jan Van Acker, diensthoofd stedelijk archief Veurne. Zij maakten een vijftigtal achterblijvers wegwijs in de archieven van Veurne-Ambacht en van de stad Veurne.

Diep in mijn geheugen vond ik maandag nog enkele interessante overblijfselen van deze toespraken. Zo leerde Joeri Stekelorum dat men voor de gegevens van de registers burgerlijke stand terecht kan in de VVF-bibliotheek (Koksijde, Oostduinkerke, Wulpen en Sint-Jacobskapelle volledig, rest alleen klappers), bij de respectievelijke bevolkingsdienst en bij het Rijksarchief Brugge. Gedeelten van Gijverinkhove, Izenberge, Steenkerke, Sint-Rijkers en Vinkem zijn alleen beschikbaar in het Rijksarchief in Brugge. Idem voor de parochieregisters waarvan alleen de tafels beschikbaar zijn in de VVF-bib. Enkele parochiale registers zijn definitief zoek. Zo zijn er alleen tafels van Oeren, Ramskapelle en Sint-Joris.

Interessant vond ik de raad die Joeri Stekelorum gaf om secundaire bronnen te raadplegen waardoor een stamboom veeleer een brok familiale geschiedenis wordt. De suggestie om daarbij het archief van de hypotheekkantoren van het ministerie van Financiën te raadplegen waar alle notarisakten worden bewaard, zal ik zeker opvolgen. Het geeft de mogelijkheid om het vermogen van de familie te ramen, de locatie van

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vvwestkust@advalvas.be

de woningen van de familie te vinden via het kadaster, informatie op te doen over emigratie van familieleden, enz.

Misschien doet de voorzitter zijn uiteenzetting nog eens over in deze nieuwsbrief. Nu heb ik genoteerd dat er tafels van het Repertorium der Hypotheekformaliteiten bestaan (nr. 76) waarin iedereen die onroerend goed koopt opgenomen is met naam, beroep en woonplaats. Daarnaast een verwijzing naar het feitelijke Repertorium der Hypotheekformaliteiten (nr. 75) dat in 1799 start en naar het Register van Overschrijvingen waarin alle notariële akten kunnen gelezen worden. Dat hypotheekkantoor is gevestigd in het Financiegebouw te Veurne, Peter Benoîtlaan 4, tel. 058-31.16.27 en 31.26.82. Vooraf telefoneren en vragen om de 19-eeuwse overschrijvingen van de reeksen 75 en 76 te consulteren.

Na een koffie met Lieven Moenaert kwam Jan Van Acker aan het woord en hij boomde nog wat verder op het thema om via een stamboom de familiale geschiedenis aan te pakken. Daarvoor bood hij een volledig overzicht aan van het archief van de stad Veurne. Om de aandacht gaande te houden doorspekte deze eerbiedwaardige archivaris zijn causerie met genietbare anekdoten.

Jan Van Acker leidde ons door het "oud" (tot 1800) en het nieuwe archief (1794-1914) en gaf ons allerhande werkbeparende tips. Zo ondermeer dat in de 11de eeuw de kasselrij van Veurne bestond uit Veurne-Ambacht en de acht parochies rond Poperinge maar dat Lo, Nieuwpoort en Veurne-stad geen verband hadden met de kasselrij. Ook dat in 1586 er een fusie was tussen stad Veurne en kasselrij. Die acht parochies rond Poperinge hadden slechts een los contact met de kasselrij en vormden in 1759 een zelfstandige generaliteit los van de kasselrij. En dat in 1795 de kasselrij door de Franse revolutie werd afgeschaft. Goed om weten voor vorsers die in de oude archieven naar hun voorouders zoeken.

We gingen met Jan Van Acker ook op weg door de geschiedenis van het nieuw Veurnse archief (1794-1914) dat vanaf 1848 vorm kreeg, samen met de stadsbibliotheek. De eerste wereldoorlog zorgde, met de vlucht naar Frankrijk, opnieuw voor wanorde in vooral oud maar ook in het nieuw archief. In 1936 gebeurde er een herinventarisatie van het oud archief door Jules Mees die alles meenam naar Jette. De afwerking gebeurde door Alfons Bousse van het Rijksarchief Gent. Ook het nieuw archief werd in 1961-'69 geordend door Alfons Wijfels van het stadsarchief van Gent. Pas was dat voor mekaar of de fusies van gemeenten (1971 en 1976) traden aan met de erfenis van pakken archief van die dorpen. Toch duurde het nog tot 1990 alvorens Veurne een eigen archiefdienst installeerde die weldra ook een eigen en volledige behuizing krijgt.

Jan Van Acker verwees de genealogen ook naar andere belangrijke bronnen van informatie zoals de Statenlening (1576-77), de lijsten van militie en weerbare mannen, de gerechtelijke archieven, de dekenale archieven, de Noordwateringen, de Zuidwateringen, het OCMW-archief, dat van de gasthuizen en godshuizen, het Fonds Merghelynck (over Ancien Régime), over het Nieuw Gedelf (kanaal Brugge-Beurne-Duinkerke). Kortom, het stadsarchief van Veurne is een onuitputtelijke bron van informatie. Wie hiervan een ruime en vooral tijdbesparende inventaris wenst kan hiervoor terecht bij de archiefdienst (oud en nieuw archief samen 250 fr.).

(Willy MOONS)

Het gemeentelijk archief van Koksijde

Op maandag 26 november blies VVF Westkust verzamelen voor een bezoek aan het gemeentelijk archief van Koksijde. De meeste deelnemers kenden reeds archivaris André Declerck en de leeszaal waar de registers van de burgerlijke stand van Koksijde, Oostduinkerke en Wulpen worden bewaard. Maar het archief van Koksijde is een huis met vele kamers en daar viel wel wat te ontdekken.

De archiefdienst en zijn archivaris zijn een tweetal jaren actief. Voordien moest de opzoekingen gebeuren tussen de plooiën van de gemeentelijke administratie. Maar toen het appartement van de conciërge in het gemeentehuis vrij kwam werd daar de archiefdienst in ondergebracht. De leeszaal is dan ook de woonkamer van de vroegere huisbewaarder en dat merk je ook. Zo is het knus ingericht met zelfs een bar... Die staat wel droog!

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vvfwestkust@advalvas.be

Sinds de fusies zijn de archieven van Koksijde, Oostduinkerke en Wulpen daar samengebracht. In de kelders van de nieuwbouw achter het gemeentehuis – waar vroeger de gemeentelijke feestzaal stond – is een volwaardige archiefruimte ingericht. Een 20-tal rolrekken bevatten alles over het reilen en zeilen van de gemeentelijke administratie, van bouwaanvragen tot belastingen, oude atlanten van Koksijde, Oostduinkerke en Wulpen, verkiezingen, kortom alles wat zo'n administratie bezighoudt.

Dan is er nog de zolder van het gemeentehuis waar de bevolkingsregisters worden bewaard. En tenslotte nog de kelder van het gemeentehuis, nog eens gevuld met rekken, waar ondermeer het toeristisch archief bewaard wordt en allerlei wetenswaardigheden. Daar bevindt zich ook het archief dat ik – na meer dan 30 jaar journalistiek werk in de regio Oostende-Westkust-Westhoek - overdroeg aan de gemeente. Hierbij ook (bijna) alles over de zaak Irma Laplasse. (wm)

Gelukkig Nieuwjaar

De nieuwjaarsreceptie van VVF-Westkust was ditmaal maar een magere bedoening omdat de uitnodiging, die in Vlaamse Stam verscheen, te laat kwam. Met zo'n vijftien personen luisterden we naar de toespraak van voorzitter Joeri Stekelorum die we voor de afwezigen hier integraal weergeven.

Beste VVF-vrienden,

Bij het begin van een nieuw jaar is het mij altijd een groot genoegen u allemaal te mogen begroeten en u te bedanken voor uw aanwezigheid. Hoewel we reeds in de tweede week zijn, wens ik u allen toch nog een zeer gelukkig, succesvol en vooral een gezond en verdraagzaam 2002 toe.

Achteruit kijken is ook altijd eens nuttig, willen we conclusies trekken uit wat we goed of slechts gedaan hebben. Voornemens horen daar ook bij, hoewel dit een meer delicate opdracht wordt.

Als we terugblikken op het vorige jaar, dan is dat met gevoelens van vreugde, maar ook met gevoelens van verdriet. We verloren onze dynamische voorzitter, en eigenlijke stichter van onze afdeling, onze beste vriend Georges. Na een korte, maar fatale ziekte, moesten we definitief afscheid van hem nemen. Als herinnering hebben we deze zaal naar hem genoemd, zodat zijn naam steeds verbonden zal blijven met onze afdeling en met ons documentatiecentrum.

Vorig jaar bloeide onze vereniging ook verder open: de uitbouw van onze documentatie, het stijgende aantal medewerkers en het aantal bezoekers. We slaagden er in om een zekere bekendheid in de gemeenten van ons werkingsgebied te verwerven, wat resulteerde in een samenwerking met andere partners, o.a. de archiefdienst van Koksijde waar we hebben meegewerkt aan het eerste erfgoedweekeinde.

In 2001 zijn we begonnen met de uitgave van onze eerste publicaties. Niet alleen met de bedoeling om wat centjes in het toch nog krappe laatje te brengen, maar ook om de geïnteresseerde familieleden een ontsluiting van de bronnen uit onze streek te bieden. Zo startte onze bezige bij Jef Cailliau met de uitgave van de staten van goed van de kasselrij Veurne. Twee delen verschenen, een derde is in druk. Verder ontsloten we de parochieregisters van Adinkerke, Wulpen, Koksijde en Oostduinkerke.

In 2001 zijn we opnieuw begonnen met de uitgave van een nieuwsbrief met de duidelijke titel 'Verschijnt als 't past'. Hiermee willen we de band tussen de werking van onze afdeling en onze leden versterken. Binnen het bestuur hebben we reeds afgesproken om op meer geregelde tijdstippen de Nieuwsbrief uit te geven.

Nieuw sinds vorig jaar is ook de meer actieve inzet voor de uitbreiding van onze collectie: o.a. de rouwbrieven en bidprentjes.

Als we naar de nabije toekomst kijken, zal de werking van onze afdeling zeker de eerste jaarhelft geconcentreerd worden op de organisatie van het nationale VVF-congres in Koksijde op 27 en 28 april 2002.

Ik zou willen besluiten, beste vrienden, met iedereen van het bestuur en de andere vrijwillige medewerkers van harte te danken voor de uitstekende medewerking en

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vvfwestkust@advalvas.be

samenwerking. Ik zou zeggen: laat ons een toast uitbrengen op het nieuwe jaar en op de verdere groei en bloei van onze afdeling.

Uit het archief

De regelmatige bezoekers weten het al, maar voor de anderen is het nieuws: naast onze bibliotheek hebben we ook een archief. Daarin verzamelen we ondermeer rouwbrieven, bidprentjes en andere aankondigingen. Verantwoordelijk is Johny Vanheste. Allen die willen bijdragen om dit archief te stofferen kunnen bij Johnny terecht.

Familiealbum Vanheste

Diezelfde Johny Vanheste heeft, naar aanleiding van een familiefeest, een familieboek gepubliceerd over de afstammelingen van Michaël Van Este die op 26 mei 1695 in Woumen huwde met Veronica Spinnewijn. Naast de genealogische gegevens zijn er zeer veel documenten en foto's en wordt de leefomgeving in de gemeenten Woumen, Pervijze en Lampernisse beschreven. Alles samen 433 bladzijden. Kostprijs 42 €. Navragen bij Johny Vanheste, Wandelhofstraat 26 in 8670-Koksijde, tel. 058-52.15.12, e-mail johnyv@wanadoo.be

Aanwinsten bibliotheek

Aanwinsten november 2001 – februari 2002.

- Ghyvelde: Geboorten 1737-1800 per alfabet.
- Poortersboek van Poperinge 1568-1796 door Ph. Van Hille.
- Magistraat van Poperinge 1568-1793.
- Volkstellingen van 1815 in Oostvleteren en Westvleteren.
- Volkstelling van 1814:
 - Deel 15: Lo, Reninge en Noordschote.
 - Deel 25: Pollinkhove.
 - Deel 26: Nieuwpoort, Sint-Joris, Ramskapelle, Wulpen, Avekapelle, Bootshoeke, Pervijze, Keiem, Lampernisse, Stuivekenskerke.
 - Deel 28: Alveringem, Beveren-IJzer, Gyverinkhove, Hoogstade, Izenberge, Leisele, Oeren, Sint-Rijkers, Stavele.
 - Deel 14: Diksmuide, Zarren, Adinkerke, Koksijde, Oostduinkerke, Klerken.
 - Deel 27: Veurne, Bulskamp, Eggewaartskapelle, Zoutenaai, Houtem, 's Heerwillemskapelle, Steenkerke, Vinkem, Wulveringem.
 - Deel 12: Merkem, Middelkerke, Esen, Woumen, Kaaskerke, Sint-Jacobskapelle, Nieuwkapelle, Oudekapelle.
- Boedelbeschrijvingen Nieuwpoort deel 1 tot 5.
- Weerbare mannen in de kasselrij Ieper in 1638.
- Boek: "De vroegste geschiedenis van Nieuwpoort" door R. Degrijze.
- Boek: "Nieuwpoort" door VVV-Nieuwpoort 1988.
- Boek: "In de modderbrij van de IJzervallei 14-18" door Raoul Snoeck.

(A. Baert).
Limburg

Als er leden zijn met Limburgse voorouders, meer bepaald Oostham, Kwaadmechelen en Beverlo, dan kunnen ze na afspraak de indexen (geboorten, huwelijken en overlijdens) over deze gemeenten raadplegen. Afspreken Willy Moons, tel. 058-31.21.67. Raadplegen kan gebeuren tijdens de openingsbeurten van het VVF-centrum in Koksijde.

Voorzitter: 058/41.40.44

- **Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT**

- **Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.**

- **Email: vvwfwestkust@advalvas.be**

Oproep

Hierbij doen we een warme oproep opdat alle leden en sympathisanten van VVF-Westkust aanwezig zouden zijn op het nationaal VVF-congres dat door de eigen vereniging wordt georganiseerd. Breng gerust uw partner mee want ook hij/zij kan genieten van een eigen programma naast het congres. Bovendien zijn de referaten dit jaar zeer interessant (zie programma). Vooraf inschrijven vergemakkelijkt het werk van de organisatoren en is voor hen een morele steun. Wie een taak wil vervullen kan nog contact opnemen met de bestuursleden.

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT
- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.
- Email: vfwestkust@advalvas.be

Juni 2002.

Hét congres

't Is weer voorbij die mooie... Neen, niet die mooie zomer, want die moet gelukkig nog komen. Wel het 37ste Nationaal Congres van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde. Ons congres! Het congres dat door **onze** afdeling werd georganiseerd. Door de afdeling Westkust van het VVF. Mogen we ook eens chauvinist zijn ?

Zo'n dozijn leden, onder leiding van voorzitter-congrescoördinator Joeri Stekelorum, heeft zich ingezet voor een rimpelloos verloop. Naar hen gaat de dank van de VVF. "Zij deden dit voortreffelijk", schreef algemeen VVF-voorzitter Edgard Seynaeve in "Vlaamse Stam" van juni. De dank van het VVF-bestuur gaat ook naar de leden die kwamen luisteren naar de referaten en/of een bezoek brachten aan de boekenbeurs en/of op de recepties kwamen proeven. En dan waren er nog zo'n 200 vreemde bezoekers. We mogen stellen dat die VVF'ers met grote ogen keken naar de prachtige locatie voor hun congres: het Cultureel Centrum Casino van Koksijde. "Het casino werd voor dergelijke activiteiten ontworpen en gebouwd" zei burgemeester Marc Vanden Bussche enkele maanden later. We kunnen bevestigen dat het een geslaagd project voor congressen is. Het gemeentebestuur en heel Koksijde mag er fier over zijn.

De lokale noot tijdens het congres was de speciale hulde die Jef Cailliau te beurt viel. Hij werd om zijn jarenlange inzet voor de VVF in 't algemeen en de VVF-Westkust in het bijzonder, bedacht met een geschenk. Ook zijn echtgenote deelde mee in de hulde. Jef Cailliau is voor een VVF'er geen onbekende. Denk maar aan het reuzenwerk voor de samenstelling van de boeken met de Staten van Goed van de Kasselrij Veurne waarmee Jef recent bezig is. Maar er is nog veel meer. In een van de volgende nieuwsbrieven gaat we daar dieper op in.

Niet alleen Jef Cailliau werd bedankt. Ook het gemeentebestuur van Koksijde verleende dermate veel hulp bij de organisatie van het congres dat VVF-Westkust een tegenprestatie billijk achtte. Met de hulp en kennis van Jef Cailliau en enkele bestuursleden werden de kwartierstaten van burgemeester Marc Vanden Bussche en eerste schepen Jan Loones opgezocht, kaligrafisch opgesteld en ingekaderd. Zes generaties volledig met geboorte-, huwelijks- en overlijdensgegevens. In totaal 126 voorouders van beide politici, zowel in mannelijke als in vrouwelijke lijn. Misschien brengen we die gegevens nog eens in een volgende nieuwsbrief.

Jan Loones ontving zijn kwartierstaat reeds op het einde van het congres waarvan hij het slotreferaat van prof. dr. Cassiman en de afsluiting nog bijwoonde. In zijn dankwoord onderstreepte hij het belang van VVF en haar bijdrage voor de geschiedkundige en culturele verheffing van de mens.

Burgemeester Marc Vanden Bussche was belet voor het congres en ontving zijn kwartierstaat op woensdag 5 juni in het lokaal van VVF-Westkust. Hij werd er verwelkomd en bedankt door voorzitter Joeri Stekelorum die van de gelegenheid gebruikmaakte om VVF-Westkust voor te stellen. Burgemeester Vanden Bussche was totaal verrast toen hem zijn kwartierstaat werd

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vvwfwestkust@advalvas.be

overhandigd. Hij toonde veel belangstelling voor het werk van VVF en dook met Joeri Stekelorum in het uitgebreide archief op zoek naar voorouders.

Willy MOONS

Links: Burgemeester Vanden Bussche bestudeert met voorzitter Joeri Stekelorum en met de over de schouder toekijkenden Jef Cailliau en Gilbert Dumon zijn kwartierstaat. Rechts: Enkele ogenblikken later werden al de parochieregisters van Schore bovengehaald om een van de voorouders van de burgemeester op te sporen, dit met de hulp van voorzitter Joeri Stekelorum en de toekijkenden Johnny Vanheste en penningmeester Marc Derudder. Onder: Een ietwat duistere foto van de leden van VVF-Westkust rond burgemeester Vanden Bussche en zijn kwartierstaat.

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vvfwestkust@advalvas.be

Een gezinstelling van Koksijde uit 1688

Tussen de parochieregisters van Koksijde (uitgegeven door onze VVF-afdeling) vonden we een telling van alle personen uit de parochie van Koksijde en de parochie St.-Walburga extra muros.

Deze telling vormt een nuttige aanvulling van de gegevens die we uit de parochieregisters kunnen halen, omdat ze ons bijv. kunnen leren welke kinderen in dat jaar nog in leven waren. Er werd immers niet steeds systematisch nota genomen van de kinderen die jong stierven.

De lijst vermeldt de gezinshoofden, de echtgenote (*uxor*), de kinderen (*filius* = zoon ; *filia* = dochter) en de knechten (*famulus*) en meiden (*ancilla* of *famula*) in het gezin en bijna steeds de leeftijd.

Notitia familiarum anni 1688 cum appendentia et etate Coxyde

1. Theodorus Vetsken	
2. Maria, uxor	
3. Cornelia, filia	8 annorum
4. Anna Maria, filia	5 annorum
5. Jacobus, filius	4 annorum
6. Agnes, filia	2 annorum
7. Apollonis Goosen, famulus	20 annorum
8. Paulus N., famulus	21 annorum
9. Franciscus, famulus	21 annorum
10. Gaspar Willekens, famulus	18 annorum
11. Francisca Peene, ancilla	20 annorum
12. Joanna Fevers	16 annorum
13. Petrus Dobbelaer	
14. Judoca Loonens, uxor	
15. Petrus Dobbelaer, filius	20 annorum
16. Judocus, filius	7 annorum
17. Franciscus filius	5 annorum
18. Guilielmus, filius	12 annorum
19. Jacobus, filius	2 annorum
20. Petronilla Pardoën, ancilla	20 annorum
21. Stephanus Verplancke	
22. Joanna, uxor	
23. Joannes, filius	17 annorum
24. Stephanus, filius	15 annorum
25. Petrus, filius	12 annorum
26. Francisca, filia	24 annorum
27. Marcus Weynaere	
28. Jacoba Aernouts	
29. Jacoba, filia	2 annorum
30. Arnoldus Hulstaert	
31. Maria Haeverbeke, uxor	
32. Joannes Verpoort, nepos	17 annorum
33. Justus Pycke	15 annorum
34. Jaecques Pycke	9 annorum
35. Janneken, ancilla	17 annorum
36. Carrolus Boogaert	
37. Cornelia uxor	obijt 1689
38. Franciscus, filius	22 annorum
39. Maria, filia	19 annorum
40. Cornelius, filius	16 annorum
41. Carrolus, filius	14 annorum
42. Thomas, filius	10 annorum
43. Joanna, filia	12 annorum
44. Agnes, filia	6 annorum

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vfwestkust@advalvas.be

45. Gillis Cnuudt	
46. Maria, uxor	
47. Carel, filius	3 annorum
48. Jan, filius	1 annus
49. Marye Cathelyne Cnuudt	17 annorum
50. Dorothea Cnuudt	15 annorum
51. Janneken vidua Weynaere	
52. Jan Hughevelde, famulus	24 annorum
53. Barbel Maertens, ancilla	24 annorum
54. Malliaert de Guuser	
55. Jaecquemynken, uxor	
56. Marye Ramauts, ancilla	13 annorum
57. Lievin van Outryve	
58. Anna, uxor	
59. Jaecques, filius	3 annorum
60. Anna, filia	1 annus

Notitia familiarum anni 1688 parochia Ste. Walburgis extra civitatem cum appendentia et etate

1. Tousainct Lapiere	
2. Elisabeth uxor	
3. Cornelis Clayman, filius	25 annorum
4. Jan Frans Clayman, filius	19 annorum, obiit 1688
5. Pieter Clayman, filius	16 annorum
6. Anna Clayman, filia	22 annorum
7. Pieter Beest	13 annorum
8. Monica Lapiere, filia	11 annorum
9. Simoen Pylo, famulus	40 annorum
10. Marye Lichtervelde	17 annorum
11. vidua Jooris Peene	
12. Marcus, filius	9 annorum
13. Monica, filia	12 annorum
14. Jooris Messiaen	
15. Marye, uxor	
16. Pieter, filius	4 annorum
17. Alexander d'Haene, famulus	22 annorum
18. Pieternelle Thibauts	10 annorum
19. vidua Louys Spot	
20. Godelieve	
21. Passchier Spirinck	
22. Jaecqueminken, uxor	
23. Joanne, filia	19 annorum
24. Anne Marye, filia	17an
25. Passchinken, filia	14 annorum
26. Petronelle, filia	13 annorum
27. Anne Therese, filia	8 annorum
28. Jan Franchoy, filius	6 annorum
29. Therese, filia	4 annorum
30. Barbel Dorothea	2 mensis
31. Lucas Labaere, famulus	22 annorum
32. Denys Goderes, famulus	20 annorum
33. Ferdinandus Roels, famulus	18 annorum
34. Philippe Baelde	
35. Marye, uxor	
36. Franchois, filius	2 annorum
37. Cathelyne Becu, famula	20 annorum
38. Jan Bossaert, famulus	27 annorum

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vfwestkust@advalvas.be

39. Jan Willinck, famulus	10 annorum
40. Jan Colenbeun	
41. Pieternelle, uxor	
42. Jan, filius	15 annorum
43. Elisabeth, filia	12 annorum
44. Marye, filia	10 annorum
45. Dorothea, filia	8 annorum
46. Pieter Jan, filius	2 mensis
47. Pieter Landoy, famulus	20 annorum
48. Janneken, famula	20 annorum
49. Pieter Killebay	
50. Laurence, uxor	
51. Pieter Aernout, famulus	21 annorum
52. Jan Deroo, famulus	12 annorum
53. Joseph Vanlantschoot, famulus	23 annorum
54. Cornelia Maertens, famula	24 annorum
55. Jaecques Benau	
56. Petronelle, uxor	
57. Pieter Jacobus, filius	6 mensis
58. Frans Benau, frater	14 annorum
59. Barbel Vankerckhoove, ancilla	8 annorum
60. Gillis Sey	
61. Cathelyne, uxor	
62. Gillis, filius	2 annorum
63. ..., filia	2 mensis
64. ..., famula	13 annorum
65. Jan de Mey	
66. Jaeckemynken, uxor	
67. Marcus, filius	11 annorum
68. Pieternelle, filia	12 annorum
69. Marye Franchoise, filia	1 annus
70. Gillis Derutter	
71. Jacobus, filius	15 annorum
72. Petronilla, filia	12 annorum
73. Joannes, filius	8 annorum
74. Pieter, filius	5 annorum
75. Pieter Bonifaes	
76. Adriaeneken, uxor	
77. Jacop, filius	10 annorum
78. Jan, famulus	18 annorum
79. Jan Deroo	
80. Mary, uxor	
81. Jan Willepit	
82. Janneken, uxor	
83. Pieter, filius	1 annus
84. Adriaen Willick	
85. Pieternelle, uxor	
86. Jan Debrol	
87., uxor	
88. Pieter Debrol, filius	16 annorum
89. Jacop, filius	14 annorum
90. Anna, filia	4 annorum
91. Joanna Liebaert, ancilla	
92. Niclais Morel, famulus	
93. Frans Deswarte, famulus	
94. Philippus Demolder	
95. uxor	
96. Philippus, filius	

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vfwestkust@advalvas.be

97. Pieter, filius	... annorum
98. Jaecques, filius	2 annorum
99. Peternelle, filia	2 mensis
100. Jan Baptiste Schoemar, famulus	
101. Janneken Vergueerne, ancilla	
102. Jaecques Fieren	
103..... uxor	
104. Isabella, filia	2 annorum
105. Emerence, filia	6 mensis
106. Laurens Dewitte, famulus	
107. Joanna Brol, ancilla	
108. Pauwels Weins, famulus	19 annorum
109. Matthys Deplat	
110. Pieter Lapaene	
111..... uxor	
112. Pieternelle, filia	9 annorum
113. Lucie, filia	7 annorum
114. Pieter, filius	3 annorum
115. Jacobus, filius	3 mensis
116. Norbert Decuuper	
117..... uxor	
118. infans	1 annus
119. ancilla	14 annorum

Joeri STEKELORUM

De klerken van de vierschaar

=====

Als men ver in de geschiedenis teruggaat, stelt men vast dat van oudsher alle gezag en macht in handen lag van één enkel persoon en dat er geen spraak was van scheiding van machten zoals we die heden ten dage kennen. Die ene persoon, gewoonlijk “vorst of koning” genoemd, regeerde over de andere leden van de groep en bepaalde eigenmachtig wat zijn onderdanen moesten doen en hoe ze het moesten doen. Hij had de bevoegdheid om wat ze deden te beoordelen. Hij was wetgever, regeerder en rechter.

Dit verschijnsel is blijkbaar van alle tijden, is zo bij alle volken en naties en dit is vandaag nog zo. In de jaren 50 had ik de gelegenheid in donker Afrika bij de Bakuba's - een zeer gesloten volksstam van om en bij de 100.000 mensen, geregeerd door de Nyimi; het is deze koning die de inlandse bevolking van Belgisch Congo vertegenwoordigde op de wereldtentoonstelling van 1958 te Brussel - nader kennis te maken met hun rechtssysteem en een zitting van hun belangrijkste gerechtshof bij te wonen. Zij kennen administratieve-, strafrechtelijke- en burgerlijke rechtbanken. Ter verduidelijking, de rechtbank “Ishamala” voorgezeten door de Nyimi zelf, vertoont de kenmerken van de hoogste gerechtsinstantie en kan mutatis mutandis worden vergeleken met ons Hof van Cassatie. Het is inderdaad de rechtbank die waakt op het gewoonterrecht en de ontwikkeling er van.

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vfwestkust@advalvas.be

Aan de hand van wat een tolk mededeelde – de gebruikte taal was natuurlijk hun eigen inlandse taal en niet een meer bekende handelstaal - bleken zij rechts- en procedureregels te volgen die verrassend veel gelijkenis vertoonden met wat we in ons hedendaags rechtstelsel kennen.

Dienaangaande stelt men vast dat hetzelfde fenomeen zich eveneens voordoet wat betreft het Middelnederlands recht. Ook daar herkent men talrijke zaken die we vandaag in ons eigen recht terugvinden. Voorbeelden daarvan zijn :

- de notarissen met een statuut dat niet veel is veranderd en die akten verlijden volgens een procedure en met een terminologie die vandaag nog duidelijk herkenbaar zijn.
- de rechtspleging voor de rechtbanken.
- de arbitrage,

De verklaring hiervoor is niet zover te zoeken. Buiten de laatste jaren misschien, kwam het formeel recht geleidelijk aan tot stand. In de gemeenschap veralgemeenden zich gebruiken – juist volgens de zedelijke orde - die zich geleidelijk aan tot rechtsregels ontwikkelden, dewelke na een zekere tijd door de overheid als algemeen geldend en voor elkeen verplichtend werden beschouwd. Dit werd het *gewoonterecht* dat aan de basis ligt van het moderne recht en er nog niet zolang geleden een belangrijk element van was.

Naarmate een rijk werd onderverdeeld in kleinere gebieden, delegeerde het staatshoofd zijn bevoegdheden, waaronder zijn rechtsmacht. Die bevoegdheden werden dan waargenomen door het gebiedshoofd zelf, of door een aangestelde, of door een instantie die bepaalde rechten had verworven.

In de middeleeuwen waren de kleinste gebieden de *heerlijkheden*, waarvan sommige uitgroeiden tot steden.

Zo komen we voor het onderwerp dat ons aanbelangt tot meerdere soorten *rechtbanken* of **vierscharen**, vooreerst deze van de vorst, verder deze van de landsheerlijkheden en deze van de steden.

DE VIERSCHAAR

Het woord vierschaar zou komen van vier *scarnen* = vier banken. In de oudste teksten vindt men soms 4 *scarne*, - in het latijn *viscarna* en in het Frans *viscarne*. In latere teksten wordt gesproken van *Vierschaere*.

De banken waren door een touw omgeven en voor recht gaan spreken werd de uitdrukking « de vierschaar spannen over iemand » gebruikt.

Het woord vierschaar heeft twee betekenissen:

1. De vierschaar is de **plaats** waar recht wordt gesproken, in open lucht en aan een kruispunt van wegen. Daar waar er een schepenhuis bestond, op het plein er voor, soms onder een afdak. Dit is het geval geweest vóór het hertogelijk paleis te Brussel naast de ingang, binnen in de balie, zoals te zien op oude illustraties (in het Prentenkabinet van de Koninklijke Bibliotheek).

Op het einde van de XVIde eeuw zetelde de Brusselse vierschaar nog in open lucht.

De enige nog bestaande werd in het eerste kwart van de XVIIIde eeuw gebouwd door de heren van Volkaersbeke op hun heerlijkheid in de parochie van Bevere. Een kopij er van vindt men in het openlucht museum van Bokrijk.

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vfwestkust@advalvas.be

Pieter Bruegel de Oude tekende een allegorie op de rechtspraak. In de rechter benedenhoek is de zitting van een vierschaar, waar een griffier in een register inschrijft, wijl een proefstuk voor hem op tafel ligt.

In de steden «spannen» de schepenen hun vierschaar in één der stadhuiszalen.

Te Brugge zetelde de vierschaar in 1281 nog op de markt; in 1304 kwam die bijeen «*int ghiselhuis*».

2. Het woord vierschaar betekent ook een **rechtsgebied**.

In de literatuur komt dit herhaaldelijk voor, vb. «Oordeghem, Smettelede es eene vierscare» wordt vermeld door T.Limburg-Stirum.

Volgens Van Caneghem heeft elke vierschaar een beperkt gebied, zelfs de vorstelijke hebben een lokale of territoriale jurisdictie.

In verband met de territoriale jurisdictie van het Brugse Vrije valt een bijzonderheid op te merken. Niet alleen stonden de administratieve gebouwen van het Vrije binnen het stedelijk gebied van Brugge, op de Burg, maar ook de vierschaar zetelde in die gebouwen, dus in een ander rechtsgebied. Daarenboven heeft het bestuur van het Vrije in het begin van de 16^e eeuw de territoriale bevoegdheid van haar rechtbank in zekere mate bij decreet uitgebreid : «*Voorts was gesloten dat van nu voortaan twee schepenen met eenen gezworen clerck van de vierschaer zullen mogen alsowel binnen als buiten den lande vande Vrijen als daer buiten in andere plaetsen ghiften passeren vande erfve in 't Vrije ghelegen ende ook bezettinghen van losrenten zonder 't consent vande college ofte ooc vande burgemeester. Actum 31 meye 1529*».

De landelijke vierschaar

Men spreekt over *smalle wetten* waar het betreft het college van schepenen van de landelijke heerlijkheden.

De vierschaar zetelde op een centraal punt van het rechtsgebied. De rechters waren die schepenen die het recht *weten* en het vonnis uitspreken. Zij zetelden onder het voorzitterschap van een vertegenwoordiger van de heer, de baljuw of een meier, die de vierschaar *maant* of samenroept en na het geding of *genachte* het vonnis doet uitvoeren.

Het rechtsgebeuren was zeer formalistisch aan de hand van geijkte formules. In sommige streken heette de baljuw of meier *crichouder*. Vóór het openen van de zitting moest hij zijn staf of *crick* ter hand nemen : « *Ende die baljuw nam die crike in zijne hand* » en aan de schepenen vragen of de zitting mocht worden geopend of *gebant*.

De vierschaar behandelde zowel strafzaken, dit is «*justicie administreren* », als burgerlijke of «*partijen berechten*». Tegen het vonnis was er praktisch geen beroep in strafzaken, terwijl er een vaag beroep bestond in burgerlijke zaken.

De schepenen werden niet verkozen door de bevolking, maar werden door de heer benoemd, die rekening moest houden met verschillende voorwaarden zoals leeftijd. Bepaalde categorieën waren uitgesloten. Dit was het geval voor degenen die in dienst stonden van de vorst, van een heer, van

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vfwestkust@advalvas.be

een gemeentelijke administratie of voor een gerechtsdienaar. In de verschillende vorstendommen was de toestand vrij gelijklopend.

De vraag stelt zich ook hoe dikwijls er moest worden gezeteld of hoe dikwijls *werd de vierschaar gebannen*? Er bestond geen vaste algemeen geldende regel. De gewone zittingsdag was de dinsdag na de oproeping 's zondags aan de kerk.

De stedelijke vierschaar

Over de vierschaar te Brugge weten we zeer veel dank zij de diepgaande studie en opzoekingen van stadsarchivaris Schouteet.

Wat geldt voor de landelijke vierscharen is uiteraard eveneens geldig voor de stedelijke,. Tot de stadsbeheerders van Brugge behoorden twaalf schepenen die in de vierschaar zetelden. Voor deze taak werden ze bijgestaan door ambtenaren, « Klerken van de Vierschaar » genoemd.

DE KLERKEN VAN DE VIERSCHAAR.

I. Algemeenheden

De klerken van de vierschaar werden door het stadsbestuur aangesteld en waren aan het rechtstreeks gezag van de stadsregering onderworpen, maar ze genoten geen bezoldiging of vergoeding van stadswege.

Het officie van klerk van de vierschaar te Brugge had ongeveer hetzelfde karakter als het ambt van notaris in onze hedendaagse maatschappij. Ook de notarissen worden door de openbare overheid aangesteld, zij hebben de exclusieve bevoegdheid om bepaalde handelingen te verrichten en zij genieten de inkomsten van die handelingen, betaald door de personen die hun ambt inroepen. Het zijn echter de schepenen die akten authenticeren en niet de klerken. Er zijn ook geen getuigen zoals bij de notarissen.

II. Ambt

Zij zijn bevoegd om authentieke akten van burgerlijke aard en belang op te maken en ten overstaan van de wet te doen bekrachtigen of *te laten passeren*. Daarom gemeenlijk “wettelijke passeringen” genoemd. Omdat ze voor de schepenen worden verleden, noemt men die akten ook schepenakten of schepenbrieven.

De inhoud van deze akten behelst hoofdzakelijk:

- overdrachten van onroerende goederen.
- vestigen en overdracht van renten op onroerende eigendommen.
- vestigen en afschaffen van erfdiensbaarheden.
- burgerlijke overeenkomsten zoals :
 - Huwelijkse voorwaarden.
 - Testamenten.
 - Boedelscheidingen.
 - Mondigverklaringen.
 - Borgtochten.

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vfwestkust@advalvas.be

- Lijfrenten.
- Pachtbrieven.
- Overdrachten van officieën.
- Verbintenissen en procuraties.
-

Van deze akten werden de minuten bewaard en in speciale registers - protocollen genaamd - geregistreerd.

De praktijk van de klerken van de vierschaar beperkte zich tot handelingen betreffende de Brugse poorters en hun te Brugge gelegen eigendommen. Hun standplaats kon nergens anders zijn dan te Brugge.

De klerken van de vierschaar waren tevens procureurs. In deze hoedanigheid vertegenwoordigden zij in rechte, inzonderheid in burgerlijke zaken, de gedingvoerende partijen, zonder als raadsman voor partijen op te treden. De raadslieden waren de taallieden of advocaten. Zij moesten hun ambt zelf uitoefenen en konden zich niet laten vervangen. Het ambt was echter niet exclusief, ze konden tegelijkertijd andere persoonlijke functies uitoefenen. Aldus zien we klerken van de vierschaar ook optreden als ontvangers van kerkfabrieken en van andere instellingen, als klerk van de deelmannen, als klerk van de griffier-crimineel, als klerk van de tafel, als klerk van de «becommerde» of met schulden bezwaard overleden personen, als taalman extra-ordinair en als taalman supernumeraire, als aangestelde tot het bijhouden van het register van de arresten en transporten, als stokhouder en als notaris.

Er waren ook onverenigbaarheden met het ambt van klerk van de vierschaar; ze konden geen deel uitmaken van het eigenlijke stadsbestuur of klerk zijn van de vierschaar van een ander rechtcollege.

III. Benoeming

De eerste gekende klerk zou kunnen vermeld zijn in de stadsrekening van 1312, maar dat is niet zeker, het zou gewoon een beambte kunnen geweest zijn. Een eeuw later was daar meer duidelijkheid over.

De belangrijkste benoemingsvoorwaarden te Brugge waren:

- in de eerste plaats poorter van Brugge zijn.
- er wonen.
- in Vlaanderen geboren zijn.
- meerderjarig zijn.
- vanaf 1627 een bekwaamheidsproef.
- dikwijls werd een proeftijd voorgeschreven.
- de eed afleggen “in volle college van schepenen”.

Het toezicht op de uitoefening van het ambt behoorde aan de stadsregering. De overtredingen werden bestraft met geldboeten, schorsing of ontslag.

IV. Aantal

Het is niet bekend of in Brugge het aantal vóór 1575 was gereguleerd. Wellicht wel aangezien nieuwe benoemingen gebeurden in vervanging van een vorige klerk. In 1575 was het aantal beperkt tot 20.

Voorzitter: 058/41.40.44

- **Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT**

- **Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.**

- **Email: vfwestkust@advalvas.be**

Het steeds groeiend aanzien van de notarissen ten nadele van de klerken van de vierschaar bracht mee dat de voorkeur van de bevolking meer en meer naar de notarissen ging, bij wie er ook een grotere geheimhouding bestond. Dit was vooral het geval voor akten betreffende meer intieme aangelegenheden, zoals huwelijkse voorwaarden, testamenten en gewone contracten.

De klerken van de vierschaar bleven echter de voorkeur genieten voor akten die met de weeskamer in verband stonden of in de kadastrale leggers moesten worden genoteerd. De overweging dat latere betwistingen voor dezelfde schepenbank moesten komen speelde hier wellicht een rol.

Het ambt van klerk van de vierschaar werd van langsom minder aantrekkelijk. Bovendien kwamen er in de loop van de 18^e eeuw meer ambten in handen van notarissen. Het Oostenrijks bewind was het ambt al niet erg genegen en het verdween helemaal op het einde van het Ancien Regime. Te Brugge dateert de laatste akte van 13 januari 1795.

V. De protocollen van de klerken van de vierschaar.

Bij het opmaken van de akten van de vierschaar volgden de klerken de volgende procedure:

- de akten werden door de klerken geminuteerd en
- ingeschreven in speciale registers.
- de klerk ging samen met de partijen naar de schepenzaal in het stadhuis, waar de minuut werd gelezen en door de vierschaar bekrachtigd, rekening houdend met eventuele opmerkingen en verbeteringen. In de regel traden daarbij twee schepenen op. Voor zaken betreffende minderjarigen moest het voltallig schepencollege zetelen; in de praktijk beperkte zich dit tot zes of acht, die het gehele college vertegenwoordigden.
- de betrokken klerk noteerde de namen van de schepenen en de datum van het verlijden van de akte in de marge van de minuut.
- hij noteerde eveneens het aantal af te leveren grossen, door het woord «factum» of de letter «f» zoveel maal te herhalen als het aantal van de af te leveren grossen.

De heer Schouteet meent dat het beter is te spreken van «protocollen» dan van «registers», omdat registers bestemd zijn om afschriften van akten te bevatten in tegenstelling tot protocollen, waarin geen afschriften maar rechtsgeldige minuten van akten worden geregistreerd. Aangezien de akten in de protocollen werden geminuteerd in volgorde dat ze werden opgesteld en er een zekere tijd verliep tot aan het verlijden door de vierschaar, is de volgorde van de in de marge ingeschreven data niet altijd strikt chronologisch. Soms maakten de klerken dienaangaande een aantekening.

Een in de protocollen ingeschreven akte die niet werd verleden door de vierschaar, was dus geen authentieke akte en dus waardeloos.

VI. Bewaring

De klerken van de vierschaar waren verplicht hun registers regelmatig bij te houden en ze te bewaren. Bij het beëindigen van hun ambt moesten ze die inleveren bij het stadsbestuur, dat ze verder bewaarde.

Nu berusten ze in het stadsarchief van Brugge. Hun aantal bedraagt 1122.

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vfwestkust@advalvas.be

Om een akte te zoeken en op te vragen moet men het werk van A.Schouteet raadplegen. Het staat in de leeszaal van het stadsarchief nr. Lx en bevat:

1. Een lijst van de klerken van de vierschaar. Deze lijst is alfabetisch opgemaakt en geeft:
 - naam en voornaam.
 - datum van benoeming, beëdiging en beëindiging.
 - naam van voorganger en opvolger.
 - begin- en eindjaar van de nagelaten protocollen.
2. Inventaris van de protocollen van de klerken van de vierschaar.

De protocollen zijn genummerd van 1 tot 1129 (dus meer dan er in het stadsarchief berusten) en geklasseerd per klerk, in alfabetische volgorde. Nummer 1 is van klerk Hendrik ABEY en het laatste nummer 1129 van notaris Jan DE WREE.

Per klerk wordt het volgende vermeld:

- het eerste en het laatste nummer van zijn protocollen, gevolgd door zijn voornaam en naam.
- begin- en einddatum.
- aantal delen.
- per deel : het volgnummer, de data van de eerste en de laatste ingeschreven akte.
- soms nog wat uitleg vb. dat er een inhoudstafel is.

Niet alle akten berusten echter in het stadsarchief. Sommige protocollen, komende van notarissen werden overgemaakt aan het rijksarchief te Brugge. Het betreft een vijftal klerken, nl. Boudewijn Boone, Karel Coopman, Jan Cortals, Albert de Gheldere en Frans van de Steene. Deze protocollen zijn ook vermeld in de inventaris van Schouteet.

Er zijn ook nog notarissen die protocollen van de vroegere klerken van de Brugse vierschaar, die hen werden overgemaakt door hun voorgangers, in eigen beheer bewaren. Er bestaan lijsten van. De praktijk leert dat het soms moeilijk is om die akten te vinden en er af schrift van te bekomen, zonder het betalen van een ereloon dat vrij hoog kan liggen.

In Veurne Ambacht waren er drie Vierscharen. Men had:

1. De Vierschaere van de stad
2. In de kasselrij :
 - de Noordt - Vierschaere
 - de Zuydt – Vierschaere.

Aanvankelijk werden alle registers en protocollen in het stadsarchief van Veurne bewaard.

In 1870 werd beslist alles wat de kasselrij betrof naar Brugge over te brengen.

Voor opzoekingen dienaangaande in het Rijksarchief te Brugge kan men raadplegen: de “Inventaris van de registers van stad en kasselrij Veurne en generaliteit van de acht-parochies” (nl. Elverdinge, Loker, Noordschote, Reningelst, Vlamertinge, Watou, Woesten en Zuidschote). n° 129.

Men vindt er :

- Ceurghedinghen nummers 996 tot 1006, van 1524 tot 1654
- Camerboucken :
 - a/ Vierschaere van de stad nr. 107 tot 1010, van 1733 tot 1796

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vfwestkust@advalvas.be

b/ Noordt-Vierschaere nr 1011 tot 1016, van 1723 tot 1796

c/ Zuydt-Vierschaere nr 1017 tot 1023, van 1734 tot 1796

- Justitiekamers
- Vonnissen geveld door de Vierschaere, zonder onderscheid/ Civiele recht
- Vroedommen nr. 1024 tot 1026, van 1713 tot 1796
- Cleenbrecht (verzoeningen) nr. 1027-1028, van 1743 tot 1796
- Registers met de aanvaarding van griffiers enz. nr 1029-1034, van 1702 tot 1793
- Varia nr. 1035 tot 1027, van 1723 tot 1795.

Voor opzoekingen in het stadsarchief Veurne kan de inventaris ter plaatse worden geraadpleegd.

VII. Voorstelling van een akte

In de protocollen volgen de akten elkaar op en een nieuwe akte begint onmiddellijk onder de handtekeningen van de vorige akte. De akten hebben geen hoofding. Links wordt een marge van een vijftal centimeter vrijgehouden voor het aanbrengen van annotaties.

1. In de marge wordt vermeld:

- ter hoogte van het begin van de akte wordt *meestal* de datum als volgt ingeschreven «Actum den thiensten meye 1673»; soms wordt de dag in cijfers geschreven. Als de datum onderaan de akte wordt ingeschreven, wordt hij gewoonlijk niet meer in de marge herhaald.
- onder de datum worden de namen van de schepenen vermeld : pnt (present) schepenen gevolgd door de namen.
- op het einde van de akte wordt genoteerd:
 - ons pnt (present).
 - als schepenen.
 - de handtekening van de schepenen.

Aangezien de klerken de akten onder elkaar schreven zonder een nieuwe bladzijde te beginnen kan men aannemen dat zij de datum en de namen van de schepenen onderaan de akte schreven, indien deze werd geregistreerd vooraleer een nieuwe akte werd verleden en er dus nog plaats was.

2. De eigenlijke akte wordt doorlopend geschreven zonder enige insprong of blanco. Alle geraadpleegde beginnen met “compareert” of “comparereren” en daarna:

- de identiteit van de partijen met meestal de afstamming, de naam van de ouders en in sommige perioden.
- ook de grootouders. De naam van alle personen die op een of ander manier bij de zaak betrokken zijn wordt vermeld.
- de aard van de transactie en het voorwerp ervan. Bij de verkoop van een huis wordt de naam medegedeeld en de ligging gedetailleerd omschreven, met naam van de aanpalende woningen en van hun eigenaars. Ook de bewoners van het huis worden vermeld.
- de voorwaarden en de lasten.
- eventueel opeenvolgende overdrachten met vermelding van de betrokken personen, datum, degene die de akte hebben verleden en de registratie.
-

In sommige gevallen vindt men gegevens betreffende vier generaties.

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vfwestkust@advalvas.be

Hoewel het nog onmogelijk is opzoekingen te doen in de protocollen zelf omdat het weinig zin heeft alle akten te lezen zonder dat men enig idee heeft van wat erin te vinden is, blijkt het echter vrij gemakkelijk om de akten waarvan men de referentie (datum) kent, te vinden. Daarom is het aangewezen bij het noteren van een datum, deze van de registratie te nemen en niet deze van het opstellen of het verlijden van de akte.

Bij opzoekingen kan het nuttig zijn de voorgaande en de volgende akten even te overlopen, het gebeurt inderdaad regelmatig dat deze akten hetzelfde thema behandelen en voor de vorser belangrijke gegevens bevatten. In dezelfde optiek kan men ook aan de hand van de handtekening, de voorgaande en de volgende akten overlopen.

Het is duidelijk dat deze bron zeer belangrijk is voor elke soort van opzoekingen : genealogie, huizengeschiedenis en andere.

Bibliografie.

J.G.DE BROUWERE, *Wat is een Vierschaar?* in Vlaamse Stam, X, 1974, p.577.

E.DEFACQZ, *Ancien droit de Belgique ou précis analytique des lois et coutumes observées en Belgique avant le code civil.* I Bruxelles, 1846.

F.DE POTTER, *Geschiedenis van het schependom in de Belgische gewesten, van de vroegste tijden tot het einde der XVIIIde eeuw.* Brussel, 1882. (Acad. royale, Mémoires couronnés et autres mémoires. Collection in-8°, t.XXXIII, fasc. 1er) p.186.

GILLIODTS, *Coutumes des petites villes et seigneuries enclavés dans le Franc de Bruges,* Brussel, 1890-1894, I p.328.

L.GILLIODTS, *Coutumes des Pays et Comité de Flandre. Coutume du Franc de Bruges,* in *Recueil des Anciennes Coutumes de la Belgique,* Bruxelles, 1879. SAB. BHA/ac.

L.LEBEER, *Beredeneerde catalogen van de prenten van Pieter Bruegel de Oude,* Brussel n 34 p.100.

A.SCHOUTEET, *De klerken van de vierschaar te Brugge met inventaris van hun protocollen,* Brugge, 1973.

R.C/VAN CANEGHEM, *Geschiedenis van het strafprocesrecht in Vlaanderen van de XIde tot de XVde eeuw.* Brussel 1956.

Gilbert DUMON

Oproep

Om vlug en goedkoop deze nieuwsbrief te versturen vraagt het bestuur dat iedereen die e-mail (dat is de elektronische brievenbus van Internet) heeft zijn adres op het net zou meedelen aan het e-mail adres vfwestkust@advalvas.be. Dan ontvangt hij in de toekomst deze nieuwsbrief in zijn elektronische brievenbus.

Bibliotheek aanwinsten

- Klapper op de "jarchemijnen indes" van de Kortrijkse weeskamer, deel II Kasselrij Kortrijk.
- Graf- en gedenkschriften Sint-Michielskerk te Brugge Sint-Michiels.
- De volkstelling te Kortemark in het jaar 1748.
- Tienjaarlijkse tabellen van geboorten, huwelijken en overlijdens in Stuivekenskerke.
- Liste alphabétique des mariages, commune de Killem, années 1735 à 1789.
- Huwelijkscontracten Burburg 1689-1762.

André BAERT

Voorzitter: 058/41.40.44

- Secretariaat: Stuiverwijk 15 8620 NIEUWPOORT

- Bankrelatie: 979-2656699-68 M. Derudder Veurne-Westkust.

- Email: vfwestkust@advalvas.be

NIEUWSBRIEF

- Winter -

Jaargang 2, Nr. 3, december 2002

Boodschap van de voorzitter

Het jaar 2002 loopt stilaan naar haar einde toe. Met onze afdeling Westkust van de VVF kunnen we terugblikken op een succesvol jaar, waarin de vele inspanningen van onze bestuursleden en sympathisanten hun steentje hebben bijgedragen tot vruchtbare resultaten.

De eerste jaarhelft werd in beslag genomen door de organisatie van het nationaal **VVF-congres** in het Cultureel Centrum Casino Koksijde. Toen we in 2001 de toezegging kregen van het nationaal bestuur dat het congres in Koksijde mocht doorgaan, konden we niet vermoeden welke impact dit op onze afdelingswerking zou hebben. Vele vergaderingen en praktische afspraken maakten dat we met weinig andere dingen konden bezig zijn. Een grote tevredenheid van omzeggens alle deelnemers, was voor ons echter de grootste voldoening. De keuze van de sprekers was blijkbaar ook onze nationale TV –omroep VRT -Canvas niet ontgaan. Het referaat van prof. dr. Cassiman was de aanleiding voor het maken van een **reportage**, die werd uitgezonden op zondag 3 november jl. op Canvas. Deze uitzending begon met onze uitnodiging aan prof. Cassiman om te komen spreken op het congres en een aantal beelden van zijn referaat. De filmmakers volgden Cassiman in zijn zoektocht naar zijn voorouders en familieleden (met beelden van het VVF -centrum in Merksem) en gaven aan wat DNA-onderzoek kan bieden. Voor zij die de reportage niet hebben gezien, voorzien we een voorstelling in ons lokaal op 27 januari.

Na een verdiende rustpauze startten we onze werking terug op in september. Volle aandacht ging en gaat hierbij naar de uitbouw van onze **dienstverlening** in ons **documentatiecentrum**. Een belangrijke aanwinst in boeken konden we recent realiseren met de aankoop van de volledige reeks van de volkstelling 1815 en 1748, die bijna de hele provincie omvat. Beginnende zoekers kunnen zich aldus bij ons oriënteren en nagaan wat de verspreiding van de familienaam was in het begin van de 19de eeuw.

We mochten ons eveneens verheugen in een aantal milde **schenkingen** van boeken, tijdschriften, bidprentjes, rouwbrieven, documentatie en archivalia van sympathisanten van onze afdeling. Hiervoor een hartelijke dank namens alle leden.

In de toekomst willen we nog meer de klemtoon leggen op **vormende activiteiten**. Het ligt in de bedoeling op regelmatige tijdstippen bevoegde en competente sprekers uit te nodigen, zodat we onze scoop kunnen uitbreiden. Deze spreekbeurten kunnen een aanzet zijn om wat dieper te gaan graven in onze familiegeschiedenis. De aanzet werd einde oktober gegeven met het referaat van Michel Vermote, departementshoofd aan het AMSAB (Archief en Museum van de Socialistische Arbeidersbeweging) die het had over zijn Centrum en over de gerestitueerde Belgische Archieven uit Rusland. Wie voorouders heeft in Gent, kan er zijn gading vinden met o.a. een collectie werkmansboekjes, ledenlijsten van coöperaties enz.

Ten slotte wil ik iedereen uitnodigen om verder opbouwend mee te werken aan de verdere ontplooiing van ons documentatiecentrum en u allen en zij die u dierbaar zijn een goed eindejaar toewensen.

We zien elkaar ongetwijfeld op de traditionele nieuwjaarsreceptie op 13 januari.

Joeri Stekelorum,
Afdelingsvoorzitter

MAANDAG 13 JANUARI 2003 19u30

NIEUWJAARSDRINK

in ons lokaal

met specialiteiten *Bachten de Kupe*

IEDEREEN VAN HARTE WELKOM

Een belangrijke schenking aan ons documentatiecentrum

Pierre Vermeire, tot voor kort woonachtig in Koksijde, maar recent teruggekeerd naar zijn geboortestad Gent, publiceerde in 1993 het belangwekkende boek:

"Stambomen van de verwante Westvlaamse families Van Hee, Faure (Didelle), Verlende, De Cae, Fraeys (de Veubeke), Cornelis en Mulle (de Terschueren)".

Het werk van ruim 700 bladzijden, boordevol genealogische informatie en documentatie over deze en vele andere belangrijke Westhoek – familie's, is voortaan in onze bibliotheek raadpleegbaar. Tevens werd door Pierre Vermeire zijn ruime documentatie, verzameld in vier classeur's, die hij gebruikte voor voormeld werk, aan ons documentatiecentrum toevertrouwd en door onze bibliothecaris ondergebracht in het *Fonds Vermeire-Tombal (2002)*.

Deze documentatie is op aanvraag raadpleegbaar. Ze omvat aldus documentatie over de families Van Hee, Verlende, Butaye, Faure, De Cae, Fraeys, Cornelis, Pil, Paris, Tack, De Brouckère, Lauwers, Desmadryl, Bieswal, Wilmaers, Serruys, de Villegas, Mulle, Sappelier, De Man, Criem, Peel, enz. Een volledige map betreft volledige afschriften van staten van goed van deze families. Een vierde map betreft documentatie over diverse verwante onderwerpen zoals: geschiedenis van Stavele, van Geluwe, burgemeesters van Veurne, Torhout, afschrift uit dagboek van E.P. Petrus Mallebranck van de abdij van Lo (1756-1830), geschiedenis van Zoutenaai, enz.

We danken de heer Vermeire voor deze toch wel belangrijke schenking aan ons centrum.

Stand archief

Vanaf dit jaar verzamelt onze afdeling in het archief allerlei documenten die ook in een computerbestand worden gebundeld en raadpleegbaar worden. De stand van zaken is thans als volgt:

Steekkaarten met foto geboorten: 402
Steekkaarten met foto huwelijken: 132
Steekkaarten met foto overlijdens: 200
Geklasseerde rouwbrieven: 1792
Geklasseerde bidprentjes: 1596

Oproep:

Voor het opmaken van de stamboom over de Withouck of Wijthouck is alle informatie van harte welkom bij Johny Vanheste, Wandelhofstraat 26 , 8670 Koksijde of via e-mail johnyv@wanadoo.be

Agenda 2003

Noteer alvast in uw nieuwe agenda voor 2003:

Raadpleeg onze internetsite voor juiste openingen. <http://members.lycos.nl/vvfwestkust>

Ma. 13 jan. 19.30 u.: Nieuwjaarsdrink.

27 jan.: TV -reportage van prof. Cassiman over DNA-onderzoek "Het Y van Columbus".

24 feb.: Lezing door Jan Van Acker over feodaliteit of de familie van Stavele. JS neemt contact.

12 mei: Lezing door Christof Papin.

22 sept.: Lezing.

15 okt.: Lezing over familiekunde door ??

24 nov.: Lezing.

Alle lezingen zouden plaatsvinden in de bibliotheek. JS neemt hiervoor contact.

Geleide bezoeken:

14 april: Vlaams Centrum voor genealogie en heraldiek in Handzame.

?: Kasteel van Loppem + BBQ.

Peeters sterker dan Janssens

(Uit "De Standaard" van 9 oktober 2002)

Op 1 januari 2002 waren we met 10.309.735 Belgen. Bijna één op de honderd gaat door het leven als Peeters, Janssens of Maes. Dat blijkt uit de gegevens die het Nationaal Instituut voort Statistiek verzamelde bij de jongste bevolkingsenquête.

De clans Peeters en Janssens zijn in Vlaanderen veruit het grootste in aantal koppen, op respectabele afstand gevolgd door de familienaam Maes. Hoewel de Peetersen in Brussel iets minder talrijk zijn dan de Janssens, voeren ze de totaalrangschikking voor heel België aan.

In Wallonië ziet het plaatje er uiteraard anders uit met de Franstalige familienamen aan de kop. Peeters en Janssens kan je vrij vertalen naar Dubois en Lambert.

Brussel als multiculturele hoofdstad spreekt een aardig mondje Spaans. Dat valt af te leiden uit de hoge noteringen van de namen Garcia, Fernandez en Gonzalez.

Vlaanderen		Wallonië		Brussel		België	
1. Peeters	29.385	1. Dubois	9.804	1. Janssens	1.685	1. Peeters	33.273
2. Janssens	26.997	2. Lambert	9.099	2. Peeters	1.349	2. Janssens	31.529
3. Maes	22.150	3. Martin	7.266	3. Garcia	1.319	3. Maes	25.654
4. Jacobs	17.135	4. Dupont	6.688	4. Fernandez	1.277	4. Jacobs	20.229
5. Willems	15.387	5. Dumont	6.614	5. Dubois	1.253	5. Mertens	18.927
6. Mertens	15.313	6. Leclercq	6.431	6. Jacobs	1.235	6. Willems	18.604
7. Claes	14.393	7. Simon	6.285	7. Mertens	1.207	7. Claes	16.202
8. Wouters	14.133	8. Laurent	5.965	8. Martin	1.131	8. Goossens	16.202
9. Goossens	13.730	9. Lejeune	5.595	9. Michiels	1.056	9. Wouters	15.950
10. De Smet	12.910	10. Renard	5.581	10. Gonzalez	992	10. De Smet	14.491

Onze publicaties

Staten van goed Kasselrij Veurne, deel 1 tot 6:	20 € per deel.
Parochieregisters Sint-Jacobskapelle:	14 €.
Parochieregisters Adinkerke (dopen):	17.50 €.
Parochieregisters Adinkerke (huwelijken + overlijdens):	15 €.
Parochieregisters Koksijde:	12 €.
Parochieregisters Oostduinkerke:	22.50 €.
Parochieregisters Wulpen:	22.50 €.

Jaartelling volgens Dionysius

De christelijke jaartelling is bedacht door de monnik Dionysius Exiguus (overleden vóór 556). Hij plaatste Christus' geboorte ten onrechte op 25 december van het jaar 753 na de stichting van Rome. Dat Christus wellicht 5 of 6 jaar eerder geboren is doet hier niets ter zake. Wel van belang voor onze discussie is dat Dionysius geen jaar nul heeft ingelast.

Daaruit volgt dat in onze jaartelling één jaar ver is na 31 december van het jaar 1. Het eerste decennium eindigt dus ook pas met de laatste dag van het jaar 10 en de eerste eeuw met de laatste dag van het jaar 100, dus als er 100 jaren voorbij zijn. Daarom begint elk decennium pas op 1 januari van het jaartal met een 1 achteraan. Bijvoorbeeld 1991 of 2001.

Boedelbeschrijvingen en –rekeningen (Staten van goederen) Documenten in verband met de wezerij

Reeds zeer vroeg (1100) was de overheid (grafelijke, stedelijke...) begaan met het lot van de wezen en werd de wezenzorg georganiseerd.

Tijdens het Ancien Régime werden bij het overlijden van één van de ouders de minderjarige kinderen (ongehuwden tot 25 jaar) onder voogdij gesteld. Er werden twee voogden aangesteld, meestal naaste verwanten, die erover moesten waken dat de bezittingen waarop die kinderen aanspraak konden maken werden vastgelegd en gedurende hun minderjarigheid goed werden beheerd.

Voor elke persoon die bij zijn overlijden minderjarige kinderen naliet en goederen bezat (hoe weinig ook), moest een inventaris van zijn bezit worden opgemaakt. Dwaars staat van goederen of een boedelbeschrijving waarin alle roerende en onroerende goederen (*meuble* en *immeuble* goederen), schulden en baten waren opgenomen.

Bij het overlijden van één of beide ouders, was het de overlevende ouder of een verwant die voor de minderjarige kinderen tot aan hun meerderjarigheid (25 jaar) of huwelijk, twee voogden, één langs moeders en één langs vaders kant, aanwees. Indien één ouder sterft is het aandeel van de kinderen normaal de helft, de andere helft is voor de overlevende ouder, die ook nog het vruchtgebruik heeft. Alles werd vastgelegd in de wezenboeken.

De voogden waren verantwoordelijk voor het beheer van de geërfde goederen. Zij stonden onder toezicht van de weeskamer, voorgezeten door de schepenen van wezen, meestal *oversiender* genoemd. De staten van goederen en de wezerijrekeningen en –boeken werden neergelegd in de weeskamer. Deze stedelijke instelling hield toezicht op de correcte toepassing van de stedelijke reglementeringen terzake.

Verliep er veel tijd tussen het opmaken van de staat van goederen en de verdeling van het bezit dan moesten er tussentijdse rekeningen worden opgemaakt.

De bescherming van de minderjarigen was dus de bestaansreden van de weeskamer. In Brugge werden minderjarigen die zwakzinnig waren, zich slecht gedroegen, spijziek waren, door het schepencollege onder curatele (voogdij) gesteld. Het beheer van hun goederen werd toevertrouwd aan twee curatoren. Als niet-ontvoogden waren de gecurateerden gelijkgesteld met minderjarigen en stonden onder toezicht van de weeskamer.

Ook de bezittingen van personen die zeven jaar in het buitenland verbleven, zonder enig teken van leven te geven, werden aan curatoren toevertrouwd. Aldus stonden deze *uytlandighen* eveneens onder toezicht van de weeskamer. Dit gold ook bij de burgerlijke dood (*civilen sterfhuysse*) van iemand die tot een geestelijke orde toetrad. Er bestaan ook staten van goederen in gevallen waar de wezen reeds meerderjarig waren of waar er geen rechtstreekse afstammelingen waren.

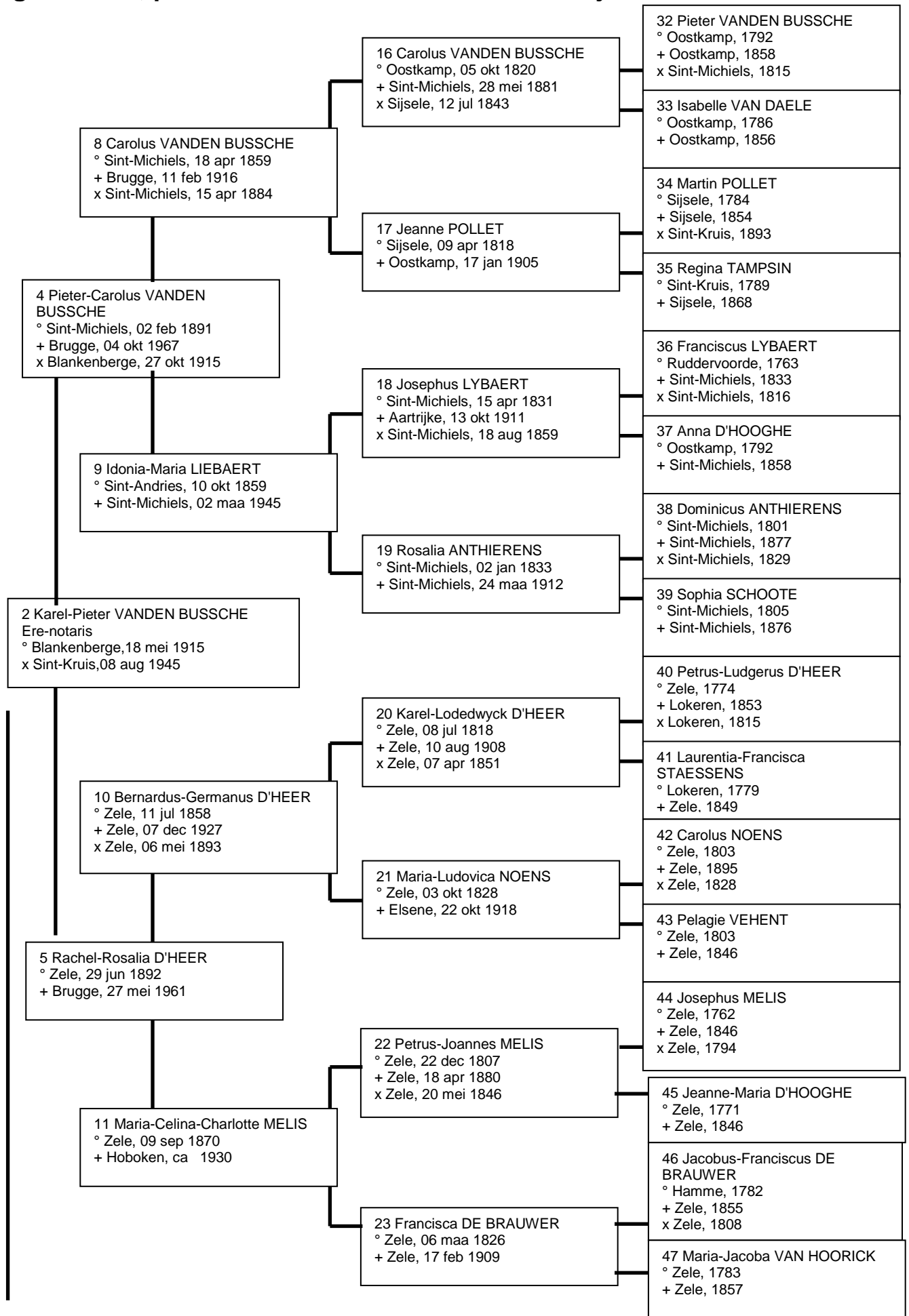
Wat is nu het nut van staten van goederen bij opzoekingen voor familiekunde?

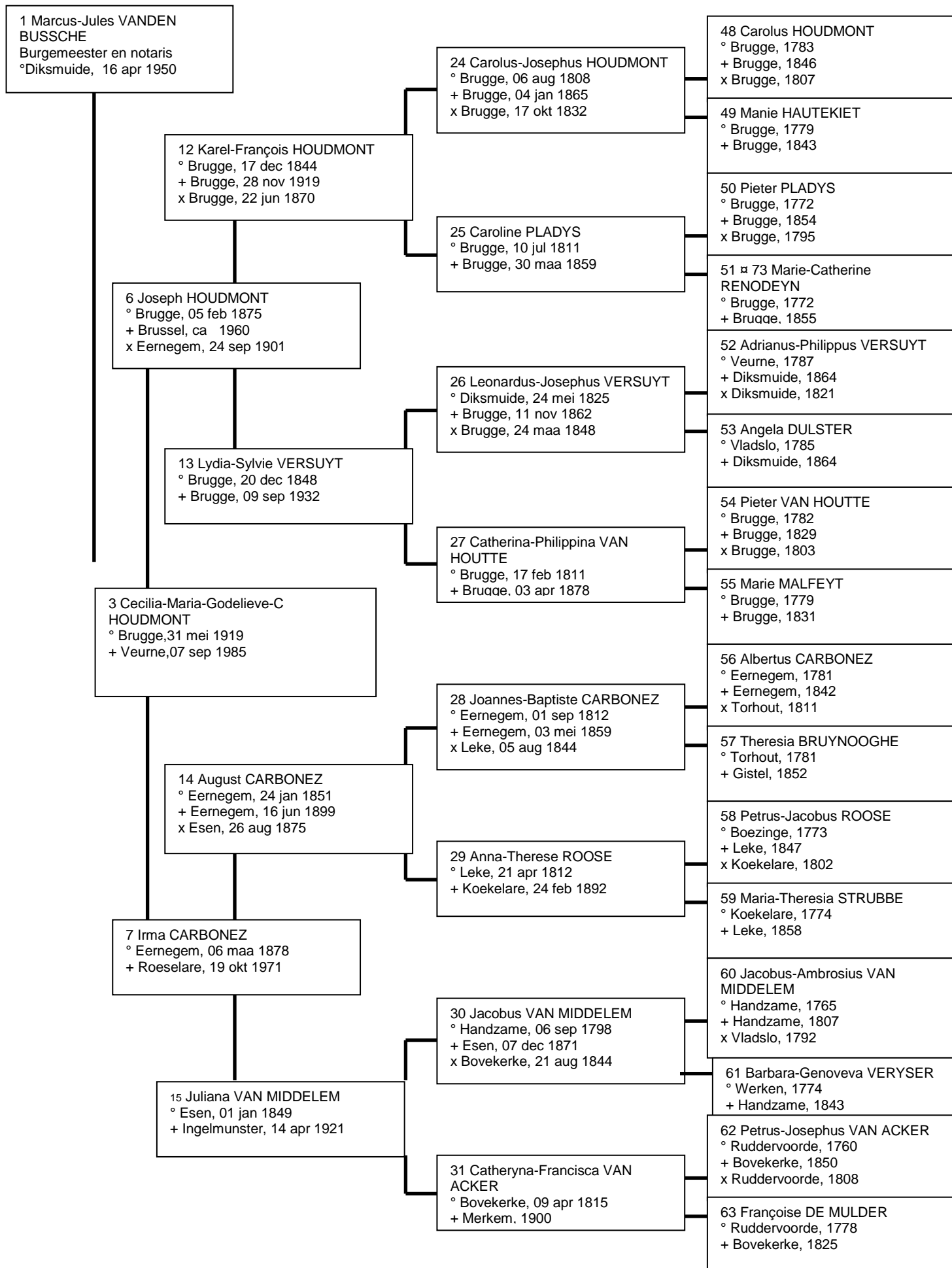
Het is nuttig die staten na te pluizen zowel voor de eigenaars als voor de bewoners van een huis.

- Het huis (staat van goederen van de eigenaar): Bij de baten staat het huis vermeld, veelal met de naam en de ligging. Meestal is er een korte beschrijving, gegevens over de eigenaar en de bewoners, de prijs, de huurprijs, op welke manier het huis in bezit is gekomen, de lasten, enz.
- Genealogische gegevens: Er wordt een uitvoerige beschrijving van de familiebanden gegeven zoals de naam van de overlevende echtgeno(o)t(e), de ouders en soms zelfs de grootouders, de kinderen van het echtpaar, de verwantschap met de voogden.
- Gegevens over de economische en de culturele leefwereld: de baten geven het onroerend bezet aan: huizen, gronden, renten. Soms krijgt men een gedetailleerd inzicht in de inboedel van het huis: meubels, schilderijen, juwelen, boeken. De schulden en tegoeden geven een inzicht in de professionele bedrijvigheid van de personen in kwestie.

Gilbert Dumon

**Kwartierstaat van Marcus-Jules VANDEN BUSSCHE,
burgemeester, provincieraadslid en notaris in Koksijde**

Over ceunen, ceuns ende conynen

Tegenwoordig wordt zeer veel gepubliceerd over de abdij Ten Duinen en de opgravingen aldaar, maar minder bekend zijn de relaties met haar pachters. Daarover vindt men soms interessante zaken in de staten van goed, zoals dit hiernavolgend uittreksel uit nr. 10592 van de kasselrij Veurne betreffende het sterfhuis van Pieter van Leke te Koksijde in het jaar 1721.

Den sterfhuysse heeft in pachte ende in gebruyck de duynen van coxyde competerende aen de abdie vande duynen ofte clooster ten bomgaerde ten dien eynde moet alhier voor baete commen de estimatie van drie duyst vijftigh coppels ceunen die frans de schoolmeester en jacques allaert gordenniers vande duynen van oostdunckercke hebben gejugiert tot sulcken nombre te wesen inde duynen byden sterfhuysse gebruyckt boven 450 coppels ceuns welcke inde duynen moet blijven voor puppelatie besproken by pachtbrief ingevolghen hemlieden certificatie dannof verleent op het versouck vande voorseyde weduwe van daten den 27^e 8bre 1721 by hun respectivelick onderteekent welcke voorseyde nombre van conynen byden vooght inde blyfneghe syn geestimeert tot 8 stuyvers de coppel becommen de somme alhier wtgetrocken: **iim iiijc xIsh**

In welcke voorschreven pacht is een partie elst die de voorseyden blyfneghe heeft doen extimeren door frans vroeman ende joos robert beede fagoote maeckers de welcke tselve weirdigh bevonden hebben in gevolghen hemlieden acte dannof verleent van daeten den 27^e 8bre 1721 de somme van sesendertigh pond derthien schellynghen vier groote vlams becommend zes ponden pars de somme alhier ter baete gebrocht: **iiiic xltt pars**

Wort van gelycken voor baete gebrocht de weirde van alle de forretten met de stande mitgaders de nette ende ander instrumenten dienende tot de jacht van de voorschreven duynen al twelcke van gelycken geestimeert is door den voorseyde vooght ende Blyfneghe ter somme van: **ic iiiixx xiiitt pars**

De weduwe van frans de souter is schuldigh over de leveringhe van 359 coppels ceunen tot ii stuyvers den coppel comt ter somme van 394tt 18s pars tot den 23^e 8bre 1721 daer op betaelt is 160tt pars resteert noch dat noch schuldigh is ter somme van: **iiic xxxiiitt xviiis**

Joannes crussier is van gelycken debit de leveringhe van hondert seshien coppels ceunen tot den dagh vande gedaen vande duynen ende ten pryse als vooren compt boven 84tt pars daarop daer op betaelde: **xliiitt xiiis**

Cornelis dubois woonende tot Ypre is debet ter cause alsvooren tot den 28^e 8bre 1721 voorseit boven 177tt pars daer op betaelt noch ter somme van: **xlvtt iiis**

Frans schoonaert tot veurne debet de leveringhe van 228 coppel ceunen ten advenante alsvooren daer op hij over betaelt heeft de somme van xxxitt iiis pars hetwelcke hier naer in wtschult sal gebrocht worden en hier voor memorie

Maerte 1721 by rekenynghe vanden 26^e 8bre 1721 de somme van een hondert drie en dertigh ponden twee schellyngen ene negen grooten vlams tot dies is noch schuldigh tjaer pacht vande voorseyde duynen staende t verschynen maerte 1722 de somme van hondert ponden grooten vlams alhier int geheele voor schult gebrocht mits de baeten vande voorschreven duynen hier vooren ten vollen syn goet gedaen van welcke voorseyde jaer is noch schuldigh een hondert coppel ceuns daer over alhier genomen wort 80tt ende alsoo tsaemen dat desen sterfhuysse aende voorseyde abdie schuldigh is ter somme van: **iim viiic lxxviitt xiiis**

Den voorseyden sterfhuysse noch schuldigh aen de selve abdie over de pryse vanden elsten aende selve abdie competeerde gelegen inde voornoemde duynen volgens den prysboug (?) van daten den tweeden april 1701 ondt françois mattebrancke bedraagt vyfentachtigh ponden grooten vlams daer van moet gedesatiqueert worden de somme van thien ponden en thien schellyngen grooten vlams over moderatie verleet by de voorseyden abdie ter cause vande merckelicke schaede gecommen inde voorseyde elsten door het sandt gevlogen vanden hoogen blecker ende ter dier oorsaecke hebben laeten staen groqen een partie elst inde prochie voorschreven pryse gecomprehendeert in proffytte vande selve abdie genaemt het catte elst ende voorder volgens dacte estimaetie dannof gedaen van daten den 7^e meye 1718 door françois vroeman en joost robert, ende dus volgens soude desen sterfhuysse noch schuldigh blyven over de voorseyde staende pryse vande selve elsten de somme alhier wtgetrocken mits de tegenwoordighe weirde hier vooren in baeten is goet gedaen: **viic iiiixx xiiitt**

(Akte gevonden door Jef Cailliau)

Aanwinsten documentatie

Vlaamse Stam 2001
Tijdingen juli-augustus 2002-12-02
Schrapnel 4de kwartaal 1999
Marcel Cloet zijn voorouders (J. Stekelorum)
Nakomelingen Pieter Maes (familieboek)
Genealogie familie Vandenberghes Brugge
Rond de Beverinck
Dranouter-telling 1795 (jaar IV)
Buitenpoorters van Ieper te Dranouter
Ancestors of Ignace Debruyne (° Veurne)
Kiezerslijst Nieuwpoort 2000
Index PR Schore deel 1 en 2
Huwelijken 22/09/1798 – 22/09/1800 Nieuwpoort - St. Joris-
Westende.
Parcohieregisters Zedelgem X-O 1792 tot 1795
Huwelijken Oostduinkerke BS 1796-1900
Toekenning wapenschilden VHR
Hagepoorters van Ieper te Geluwe
Kwartierstaat Kamiel Donck
Jan Vanhouwe comd. Brigade 28/10/1798 te Zarren
Genealogie Martinus Van den Neste
Genealogie Ludovicus Van de Neste
Genealogie afstammeling Micael Van Este
Bidprentjes 368 stuks
Fam. Beyen in de Westhoek
Historische gegevens Koksijde
Volkstelling deel 1 tot 30
PR Zedelgem X+ 1792 tot 1979
Rond de Beverinck nr. 3-4 2002
Kwartierstaat Opstaele Albertus Henricus Julius
Kwartierstaat Vermeylen Augustus

Gestella nr. 3
Schrapnel tijdschrift jaargang 2001
Oostrozebeke – Dopen – huwelijken 1797-1802
Gestella 1988
Nakomelingen Franciscus Lannoye(familieboek)
Koksijdse veldwachters 1799-1974
Huwelijken stad Lo 1797-1899
Dranouter klappers D-H-O 1694-1695
Buitenpoorters van Ieper te Zuidschote
Index doopregisters Diksmuide , 1650 - 1664
Kwartierstaat Bart Derudder (zoon bestuurslid)
Poorterijen nationaliteit door W. Van Hille
Mannekensvere-Middelkerke-Oostduinkerke-Schore-
Vlaamse soldaten brieven Napoliontische tijd
Rouwbrieven 465 bidprentjes 368
Buitenpoorters Ieper te Zonnebeke
Tijdingen september 2002
Regesten Heerlijkheid Westhove te Nieuwkerke
P. Vandamme 1941 kand. Burgemeester te Brugge
Genealogie N. van den Neste
Genealogie Pieter Jacobus Vandamme
Rouwbrieven 35 stuks
Genealogie fam. (De) Burgrave
Stamboek A. Catryse 1838-1920
Koksijde-Oostduinkerke-Kust-Strand en Paardevisserij
Stambomen van verwante Westvlaamse families
Tijdschrift Gestella nr. 4
Tijdingen 6/2002
Kwartierstaat Sallens Maurice Eduard
Kwartierstaat Van Langendonck Prosper Antonius Jozef

Arthur Merghelynck

Onze voorzitter kocht voor de bibliotheek een reprint van het Vademecum Merghelynck aan voor de prijs van 55 euro (+ 22%) = 67,1 euro. Misschien lijkt dit veel, maar het is wel een basisinstrument voor de genealoog in de Westhoek.

Wie was Arthur Merthelynck?

Afkomstig uit Ieper kocht de toen 22-jarige Merghelynck in 1875 het kasteel Beauvoorde in Wulveringem, restaureerde en bemeubelde het. In 1885 werd deze edelman burgemeester van Wulveringem tot hij in 1904 afstand deed van die functie na een nog steeds raadselachtige onenigheid binnen de gemeenteraad.

Hij huwde in 1895 met Julienne Filyps. Deze gebeurtenis deed een kroniekschrijver van die tijd opmerken "Wulveringhem is verblijd met hetgeen Ieper benijdt?". Zijn echtgenote was echter niet van "adelijken bloede". Daarom liet Merghelynck bij vonnis haar naam wijzigen. Het werd douairière J. Flyps. Het gezin A. Merghelynck-Flyps had geen kinderen. Wellicht hierdoor was de edelman bezeten met de idee ook na zijn dood te blijven voortleven. Zo geschiedde het ook: Merghelynck is nog steeds bekend door de twee testamentaire schenkingen die hij deed, het kasteel Beauvoorde in Wulveringem en het Ieperse 17de eeuwse hotel, nu Merghelynck museum genoemd. Deze monumenten legateerde hij aan de Belgische staat die echter het Beauvoorde kasteel voor altijd ter beschikking moest stellen aan de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letterkunde. Het Ieperse Merghelynckmuseum staat open voor de Franstalige Academie. Zo is de Belgische Staat de naakte eigenaar en zijn de beide academies de bezitter van de twee Merghelynck gebouwen.